

TOETSING FLORA- EN FAUNAWET
VOOR DE VERLEGGING VAN HET TRACÉ VAN DE ROLDERSTRAAT.

Gebruik en overname van gegevens
alleen toegestaan met volledige bronvermelding:

Buro Bakker (2010);

*Toetsing Flora- en faunavet voor de verlegging van het tracé van de Rolderstraat.
Buro Bakker adviesburo voor ecologie BV te Assen, in opdracht van Grontmij Noord.*

in opdracht van:

GRONTMIJ NOORD

contactpersoon:

DHR A. LUINENBURG

uitgevoerd door:

BURO BAKKER ADVIESBURO VOOR ECOLOGIE BV

Weiersloop 9 Postbus 10034 9400 CA Assen tel. 0592-313389 fax. 0592-314643 email: info@burobakker.nl

Projectleiding:

Ir. M.S. van Kerckvoorde

Veldwerk en rapportage:

Ing. W. Pronk & ing. M. Oudsboorn

Inhoud

1	INLEIDING.....	1
1.1	AANLEIDING.....	1
1.2	OPZET	1
1.3	DE FLORA- EN FAUNAWET	2
1.4	DE VOGELRICHTLIJN EN HABITATRICHTLIJN	3
1.5	ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR.....	3
1.6	RODE LIJSTEN.....	3
2	FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE	4
2.1	TERREINKARAKTERISTIEK.....	4
2.2	FLORA EN VEGETATIE.....	4
2.3	FAUNA.....	5
2.3.1	Vogels.....	5
2.3.2	Zoogdieren.....	6
2.3.3	Amfibieën, vissen en reptielen	6
2.3.4	Overige fauna.....	7
3	CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES VAN DE FLORA- EN FAUNAWET	8
3.1	SAMENVATTING BESCHERMDE SOORTEN.....	8
3.2	GEVOLGEN VAN DE INGREEP	8
3.3	MOGELIJKHEDEN VOOR MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN	9
3.4	CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES.....	9
BIJLAGE I NADER ONDERZOEK VLEERMUIZEN		

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Borger-Odoorn is voornemens het tracé van de Rolderstraat te verleggen. De aansluiting met de Borgerveldweg (N374) wordt naar het westen verlegd. Het kruispunt wordt als een rotonde vormgegeven waar Nuisveen ook op zal aantakken. Nuisveen zal worden verbreed en verbeterd. De ontsluiting van het bedrijventerrein Aan de Strengen vindt in de nieuwe situatie plaats vanaf de Rolderstraat door het verlengen van de Turfmaadsweg.

Een oude ligboxstal en een schuur die behoorde bij een taxicentrale zullen moeten wijken voor de nieuwe weg. Dit geldt ook voor enkele eikenopstanden. Omdat bij de werkzaamheden negatieve effecten op in de Flora- en faunawet beschermde soorten niet op voorhand uitgesloten kunnen worden, is een quickscan noodzakelijk.

Figuur 1: Het onderzochte gebied is rood omlijnd. In blauw zijn vijf deelgebieden aangegeven om in de tekst duidelijker aan te kunnen geven waar over gesproken wordt.

1.2 OPZET

Buro Bakker is gevraagd om op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht een beschouwing op te stellen over de aanwezigheid van beschermde planten en dieren. Daarmee worden soorten bedoeld die worden beschermd door de Flora- en faunawet.

Op 11 december 2009 is een ecologische verkenning in het gebied uitgevoerd. Daarbij is gelet op de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast zijn ook inschattingen gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten op basis van terreinkenmerken.

In de periode mei-september zijn vier bezoeken aan het plangebied gebracht, waarbij nader onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen is verricht (zie §2.3.2).

1.3 DE FLORA- EN FAUNAWET

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 is gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 501 op 19 oktober 2004 en is op 23 februari 2005 van kracht geworden. Dit houdt in dat de Flora- en faunawet meer mogelijkheden biedt voor het verkrijgen van vrijstellingen, mits aan voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld. De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Categorie 1:** Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van een bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als hier niet aan voldaan is, moet er een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort' (de zgn. lichte toets).
- Categorie 2:** Hieronder vallen de zgn. tabel 2-soorten: beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar waarvoor eerst een gedragscode moet worden opgesteld. Deze gedragscode wordt door de sector of de ondernemer opgesteld, en door de minister van LNV getoetst. Totdat deze gedragscode is goedgekeurd zal voor soorten uit deze categorie ontheffing aangevraagd moeten worden.
- Categorie 3:** Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in standhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.
- Vogels:** Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Een vrijstelling hiervoor is mogelijk als een gedragscode wordt toegepast. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van

nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn. Indien deze gedragscode achterwege blijft is een ontheffing noodzakelijk en zal de uitgebreide toets worden toegepast (zie categorie 3). Nesten van sommige roofvogels, uilen en enkele kolonievogels zijn jaarrond beschermd en vallen buiten de gedragscode.

1.4 DE VOGELRICHTLIJN EN HABITATRICHTLIJN

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn beide verwerkt in de Flora- en faunawet. Dientengevolge zijn vrijwel alle vogelsoorten beschermd en zijn soorten opgenomen met een veel strenger beschermingsregime dan de overige beschermde soorten. Voor vogels betekent dit overigens dat het vooral de broedtijd is die te allen tijde dient te worden ontzien.

Daarnaast zijn in het kader van de Vogelrichtlijn speciale beschermingszones aangewezen, waarin populaties van sommige vogelsoorten extra worden beschermd. Deze speciale beschermingszones, de voormalige Vogelrichtlijngebieden, zijn samen met de gebieden die in het verleden zijn aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijn onderdeel van Natura 2000, een Europees netwerk van natuurgebieden. Nederland telt in totaal 162 Natura 2000-gebieden. De officiële aanwijzing tot Natura 2000-gebieden is inmiddels in gang gezet.

De bescherming van de Natura 2000 gebieden is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn geïmplementeerd. Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Het plangebied valt niet binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Ook ligt het niet op korte afstand van een dergelijk gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet is dus niet aan de orde.

1.5 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland en heeft tot doel om de natuurwaarden in het land te stabiliseren. De EHS bestaat uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingzones. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn. Het plangebied valt niet binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur.

1.6 RODE LIJSTEN

Soorten zijn opgenomen in Rode lijsten als ze worden bedreigd in hun voortbestaan. Dat wil echter niet altijd zeggen dat ze ook worden beschermd. Rode Lijsten hebben een signaleringsfunctie en hebben geen juridische status. Alleen Rode lijstsoorten die ook in de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet zijn opgenomen, genieten een vorm van bescherming. In dit rapport is aangegeven of soorten op een Rode lijst staan.

2 FLORA EN FAUNA OP DE LOCATIE

2.1 TERREINKARAKTERISTIEK

Het te onderzoeken plangebied wordt gevormd door verschillende landschappen. Zo zijn er wegbermen, eikenopstanden, een erf met een schuur, een ligboxenstal, een braakliggend terrein, paardenweides en enkele sloten. Op het braakliggend terrein en naast de ligboxenstal werd ten tijde van het veldbezoek gewerkt met graafmachines. De stal was ook al voor een deel ontmanteld. In figuur 1 is het plangebied opgedeeld in 5 deelgebieden, zodat duidelijk is waarover gesproken wordt.

Figuur 2: Impressie van het plangebied.

2.2 FLORA EN VEGETATIE

Omdat het veldbezoek buiten het groeiseizoen is gebracht kunnen soorten gemist worden. Op basis van het biotoop is een inschatting gemaakt van het potentieel voorkomen van zwaarder beschermde plantensoorten.

Deelgebied 1 is een berm met aansluitend een graslandje en lijkt te behoren bij de schuur die hier staat. Deze schuur zal behouden blijven. De vegetatie in deze brede berm is die van een droge en schrale bodem. Er werden soorten aangetroffen als Rood zwenkgras, Duizendblad, Wilde peen en Gewoon biggekruid. Tussen de kruiden bevond zich veel mos. Hoewel de vegetatie van een relatief schrale bodem is, is deze ook te droog om zwaarder beschermde soorten te verwachten. Hoogstens licht beschermde soorten als het Grasklokje zouden kunnen worden verwacht. Het graslandje grenst aan een akker, waar enkele algemene akkeronkruiden werden waargenomen en te verwachten zijn. Hier worden geen beschermde soorten verwacht.

Deelgebied 2 bestaat uit de te slopen ligboxenstal en het daar achter gelegen braakliggende terrein. Een groot deel van dit deelgebied was al vergraven of werd vergraven ten tijde van het veldbezoek. Hier lagen ook enkele bulten die overwoekerd waren met braam, Grote brandnetel, Bijvoet, braam en Brem. In dit gedeelte worden op basis van het biotoop geen beschermde soorten verwacht.

Deelgebied 3 bestaat het erf dat hoort bij de voormalige taxicentrale. Dit wordt omzoomd door een bomenrij van voornamelijk Ruwe berk en eiken. Op het erf staan onder andere twee Paardenkastanjes en andere struiken en bomen. Er staan ook gecultiveerde tuinplanten. Ook in dit deelgebied worden geen beschermde planten verwacht op basis van het biotoop.

Het kruispunt van de Rolderstraat met het Nuisveen en de berm van Nuisveen maken deelgebied 4 uit. Op het kruispunt zijn haagjes van Haagbeuk aangeplant. De grazige delen van het kruispunt en de berm bestaan uit de algemene grassoorten zoals Engels raaigras, met enkele algemene kruiden ertussen zoals Veldzuring, Kruipende boterbloem, Fluitenkruid, Paardenbloem, Smalle weegbree, Gewoon biggokruid en Duizendblad. Dit zijn kruiden van rijke en matig droge omstandigheden. Beschermde soorten worden hier niet verwacht.

De paardenweides achter de taxicentrale (deelgebied 5) bestaan uit redelijk voedselrijk grasland waarin algemene kruiden werden aangetroffen zoals Grote brandnetel, Kruipende boterbloem, Gewone reigersbek, Paarse dovenetel, Fluitenkruid, Paardenbloem, Smalle weegbree, Ridderzuring, Hondsdraf, Akkerdistel, Boerenwormkruid en Bijvoet. Er worden op basis van dit biotoop geen beschermde soorten verwacht.

2.3 FAUNA

Op basis van het aangetroffen biotoop kan een klein aantal beschermde diersoorten in het onderzoeksgebied voorkomen. Hieronder wordt de verwachte aanwezige fauna per soortgroep beschreven.

2.3.1 VOGELS

Tijdens het veldbezoek werden een aantal vogels waargenomen. Dit waren soorten als de Koolmees, Pimpelmees, Winterkoning, Sijs, Roodborst, Merel en Vink. Al deze soorten, op de Sijs na, kunnen binnen het plangebied tot broeden komen. De Sijs is voornamelijk wintergast in Nederland en zal naar alle waarschijnlijkheid niet in het plangebied broeden.

In deelgebied 1 staat een rij van lage, maar dicht op elkaar geplante coniferen. Deze zijn geschikt voor kleine zangvogels om in te broeden zoals de Winterkoning en Heggenmus.

In deelgebied 2 zijn geen geschikte mogelijkheden voor vogels om te broeden, de stal en de directe omgeving hiervan zijn al bouwrijp gemaakt. Alleen de Krulwilg die op het braakliggend terrein staat biedt mogelijkheden aan broedvogels.

In de bomen en het struikgewas op het erf van deelgebied 3 zijn veel mogelijkheden voor broedvogels om hun nest te bouwen. Hiervan werden er al veel waargenomen tijdens het veldbezoek. Soorten zoals Merel, Zanglijster, Vink en Winterkoning worden hier verwacht. Tevens bevinden zich in een kleine ruimte aan de achterzijde van de schuur van de taxicentrale twee zwaluwnesten. Nog twee zwaluwnesten werden aangetroffen in het houten schuurtje op het erf. Vermoedelijk behoren deze tot de nesten van de Boerenzwaluw. Nesten van zwaluwen zijn sinds de nieuwe beoordelingscriteria van de Flora- en faunawet van 25 augustus 2009 niet meer jaarrond beschermd. Wel zijn deze net als alle nesten van broedvogels tijdens het broedseizoen beschermd.

De eiken op het kruispunt en in de berm van het Nuisveen van deelgebied 4 zijn geschikt voor grotere en kleinere vogels om in te broeden. Er werden in deze eiken geen spechtenholtes of andere gaten aangetroffen. Ook werden er geen roofvogelhorsten gezien.

Hoewel de paardenweides van deelgebied 5 zeer kort afgegraasd zijn, is het toch mogelijk dat in het vroege voorjaar grondbroedende soorten hier tot broeden komen. Ook zijn de oevers van de slootjes geschikt voor soorten als Wilde eend en Meerkoet.

2.3.2 ZOOGDIEREN

In alle deelgebieden kunnen lichtbeschermd zoogdiersoorten voorkomen, zoals Bosmuis, Veldmuis, Rosse woelmuis, Bosspitsmuis, Huisspitsmuis en Egel. Tevens worden hun predatoren hier veracht zoals Bunzing en Vos. In de wat rustiger delen is het ook mogelijk dat Reeën voorkomen. Dit zijn alle soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Vleermuizen

Uitsluitend deelgebied 3 bevat geschikte elementen voor het voorkomen van de strikt beschermde vleermuizen. Op het erf staan twee Paardekastanjes waarin zich gaten bevinden. Ook staat aan de rand van dit erf een oude eik waarin zich mogelijk ook enkele holtes bevinden. Tevens bevat de schuur meerdere hoeken, gaten en kieren die dienst kunnen doen als vleermuisverblijfplaats. In de eiken in de nabijheid van het kruispunt en in de berm van het Nuisveen werden geen holtes waargenomen. Er zijn derhalve hier geen mogelijk geschikte locaties voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

Nader onderzoek

Het voorkomen van vleermuizen is nader onderzocht in de zomer van 2010. Conform het vleermuisprotocol is het plangebied door middel van vier veldbezoeken gericht geïnventariseerd op aanwezigheid van vleermuizen. Bijlage I beschrijft de onderzoeksopzet, de omstandigheden van de bezoeken en de waarnemingen per bezoek. Voorafgaand aan alle veldbezoeken is rond de bebouwing gezocht naar sporen van aanwezigheid van vleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen. In alle vier bezoeken zijn geen uitvliegende dieren vanuit de bebouwing waargenomen. Ook zijn er geen uitvliegende dieren vanuit de bomen waargenomen. Daarbij zijn er binnen het plangebied en in de ruime omgeving geen (typische) boombewonende soorten gehoord. Er zijn geen (vaste) vliegroutes vastgesteld. Er wordt door Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers binnen het plangebied gefoerageerd, met name boven de voortuin en het opgaand groen aan de noordzijde. Gezien de lage aantallen vleermuizen dat binnen het plangebied jaagt, is het plangebied van beperkt belang voor de lokale vleermuispopulaties. Dergelijke foerageermogelijkheden zijn daarbij in de directe omgeving voldoende aanwezig, zodat er geen negatieve effecten optreden als gevolg van de plannen.

2.3.3 AMFIBIEËN, VISSSEN EN REPTIELEN

Algemeen voorkomende en licht beschermde amfibieën kunnen in de meeste delen van het plangebied voorkomen. Daar waar er sprake is van water is er ook voortplanting mogelijk. Op plaatsen waar veel opgehoopte bladeren liggen en zich 'rommelhoekjes' bevinden, zoals op het erf in deelgebied 3, kunnen soorten als de Gewone pad en de Bruine kikker overwinteren. Dit zijn licht beschermde soorten. In de slootjes kunnen deze soorten, evenals de Bastaard- en Meerkikker zich voortplanten.

In de sloten en slootjes waarin zich permanent water bevindt kunnen vissen voorkomen. Het biotoop binnen het plangebied is niet geschikt voor beschermde vissoorten. Het brede water net ten noorden van de Borgerveldweg is aangelegd met een zacht glooiende natuurvriendelijke oever. Binnen enkele jaren kan dit uitgroeien tot een sloot met helder water, oever- en onderwatervegetatie. Op dit moment bevindt het zich nog in de pioniersfase waarin de natuurwaarden zich aan het ontwikkelen zijn. Beschermde vissoorten worden niet verwacht.

Voor reptielen is binnen het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig. Beschermden soorten worden niet verwacht.

2.3.4 OVERIGE FAUNA

Overige soorten zoals beschermde vlinders en libellen worden niet verwacht, hiervoor is geen geschikt biotoop aanwezig.

3 CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES VAN DE FLORA- EN FAUNAWET

3.1 SAMENVATTING BESCHERMDE SOORTEN

Onderstaande tabel geeft voor de aangetroffen en mogelijk aanwezige beschermde soorten het beschermingsregime aan. Voor soorten uit de eerste categorie geldt een algehele vrijstelling. Voor de soorten uit de tweede en derde categorie dient over het algemeen ontheffing te worden aangevraagd. In § 3.4 wordt dit nader uitgewerkt.

Soortgroep	Soort	Type waarneming	Cat. 1	Cat. 2	Cat. 3
Flora	Grasklokje <i>Campanula rotundifolia</i>	A	X		
Vogels	Alle broedvogels	A/C			X
Zoogdieren	Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	B	X		
	Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	B	X		
	Rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	A	X		
	Bospitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	A	X		
	Huisspitsmuis (<i>Crociodura russula</i>)	A	X		
	Egel (<i>Erinaceus europaea</i>)	A	X		
	Bunzing (<i>Mustela putorius</i>)	A	X		
	Vos (<i>Vulpes vulpes</i>)	A	X		
Amfibieën	Ree (<i>Capreolus capreolus</i>)	A	X		
	Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	A	X		
	Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	A	X		
	Bastaardkikker (<i>Rana esculenta</i>)	A	X		
	Meerkikker (<i>Rana ridibunda</i>)	A	X		

Tabel 1: Overzicht van waargenomen of waarschijnlijk in het plangebied voorkomende beschermde fauna. Type waarneming: A=waarschijnlijk aanwezig, B=sporen/holen/nesten aanwezig, C=zichtwaarneming, D=mogelijk aanwezig, nader onderzoek noodzakelijk. Tabel 1=algemene maar beschermde soorten, Tabel 2=overige soorten, Tabel 3=strikt beschermde soorten (zie § 1.3).

3.2 GEVOLGEN VAN DE INGREEP

Bij een beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet zijn in de eerste plaats vaste verblijfplaatsen en groeiplaatsen van belang. Daaronder valt ook de functionele leefomgeving die nodig is om te overleven, zoals foerageergebied.

Wanneer de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen deze mogelijk leiden tot de vernietiging van nesten van vogels die in het plangebied broeden. Dit geldt vooral voor de delen van het plangebied met opgaande beplanting (bomen en struiken), maar ook in lager begroeide delen zijn broedgevallen niet geheel uit te sluiten.

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de te slopen bebouwing en bomen met holtes. Enkele Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers foerageren binnen het plangebied. Gezien de beperkte aantallen is het plangebied van beperkt belang voor de lokale populaties. Daarbij is voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving aanwezig.

De werkzaamheden zullen daarnaast leiden tot het verdwijnen van leefgebied en verblijfplaatsen of groeiplaatsen van enkele licht beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet). De negatieve effecten zullen echter niet leiden tot het vernietigen van hele populaties. Het betreft allemaal algemene soorten waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

3.3 MOGELIJKHEDEN VOOR MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN

Mitigerende maatregelen zijn aan de orde bij broedvogels. Vanwege het voorkomen van broedvogels is het noodzakelijk om werkzaamheden zoals het bouwrijp maken van grond en de kap van bomen en struiken buiten het broedseizoen uit te voeren. Werkzaamheden kunnen wel gedurende het broedseizoen worden voortgezet, wanneer er redelijkerwijs van uit kan worden gegaan dat vogels zich niet in het gebied hebben gevestigd tijdens de werkzaamheden.

Voor schade aan soorten waarvoor een vrijstelling geldt voor de Flora- en faunawet (tabel 1 soorten) hoeft niet te worden gecompenseerd. Op deze soorten is de zorgplicht wel van kracht (artikel 2 Flora- en faunawet, zie § 1.3). De zorgplicht bepaalt dat men wilde planten en dieren zo min mogelijk schade dient te berokkenen. Dit kan er bijvoorbeeld uit bestaan te wachten tot het voorjaar en eventuele padden of kikkers uit hun winterverblijfplaatsen zijn vertrokken. In het voorjaar en de zomer kan de zorgplicht worden uitgevoerd door enkele dagen voordat er gegraven gaat worden de vegetatie kort af te maaien en opgaande beplanting grondig te verwijderen. Kleine zoogdiersoorten worden dan gestimuleerd om een andere leefomgeving te zoeken.

3.4 CONCLUSIES EN CONSEQUENTIES

Vanwege het voorkomen van enkele broedvogels in het plangebied moeten de werkzaamheden (het bouwrijp maken van grond en het verwijderen van beplanting) buiten het broedseizoen (half maart tot half juli) plaatsvinden.

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de te slopen bebouwing en bomen met holtes. Enkele Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers foerageren binnen het plangebied. Voor deze dieren is het plangebied van beperkt belang en is voldoende alternatief foerageergebied in de directe omgeving aanwezig.

Alle andere gevonden en te verwachten soorten in het plangebied zijn licht beschermd. Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft voor deze soorten niet te worden aangevraagd. De algemene zorgplicht (zie § 1.3) is dan wel van kracht.

BIJLAGE I NADER ONDERZOEK VLEERMUIZEN

1.1 Onderzoeksopzet

Inventarisaties

Door middel van vier veldbezoeken conform het vleermuisprotocol¹ is de bebouwing gericht geïnventariseerd op aanwezigheid van vleermuizen. Voorafgaand aan alle veldbezoeken is rond de bebouwing gezocht naar sporen van aanwezigheid van vleermuizen (met name uitwerpselen), welke kunnen duiden op (recente) verblijfplaatsen. Vervolgens is de aandacht aan het begin van de avonden vooral gericht op het mogelijk uit de bebouwing vliegen van vleermuizen. Vervolgens is onderzocht hoe vleermuizen gebruikmaken van het plangebied (foerageergebied en eventuele vliegroutes). Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen geschikte omstandigheden (zie tabel 1). Dit betekent boven de 10°C, droog en weinig wind.

Tabel 1. Omstandigheden veldbezoeken

Datum	Zonsondergang	Start	Einde	Temperatuur	Wind	Bewolking
23 mei 2010	21.38 uur	21.15 uur	23.20 uur	16°C -> 14°C	Matig	Onbewolkt
11 juni 2010	21.59 uur	21.30 uur	23.25 uur	13°C -> 11°C	Zwak	Half bewolkt
14 juli 2010	21.53 uur	21.25 uur	23.20 uur	20°C -> 18°C	Zwak	Half bewolkt
1 september 2010	20.23 uur	20.00 uur	22.00 uur	13°C -> 11°C	Zwak	Licht bewolkt

Materiaal

Om de aanwezigheid van vleermuizen in het onderzoeksgebied te bepalen is gebruik gemaakt van een heterodyne batdetector type Pettersson D240. Met behulp van deze batdetector is het mogelijk om de ultrasone geluiden die vleermuizen produceren, om te zetten in voor mensen hoorbare geluiden. Aan de hand van het ritme en frequentie van het geproduceerde geluid is het mogelijk om, soms in combinatie met zichtwaarnemingen, vleermuizen op soort te herkennen.

1.2 Resultaten

Middels de vier bezoeken is een voldoende indruk van de voorkomende soorten en gebiedsfuncties verkregen. Voorafgaand aan alle veldbezoeken is rond de bebouwing gezocht naar sporen van aanwezigheid (uitwerpselen). Deze zijn echter niet aangetroffen. Er zijn in alle bezoeken geen uitvliegende dieren waargenomen.

Eerste bezoek (23 mei 2010)

In het eerste bezoek is de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) om 22.05 uur (27 minuten na zonsondergang ten noorden van het onderzoeksgebied gehoord. Om 22.09 uur is deze rond het opgaand groen in de voortuin foeragerend waargenomen. Enkele minuten later is een tweede dier ook actief foeragerend binnen het onderzoeksgebied gehoord. Na 22.25 uur werd het een stuk rustiger, waarbij weinig foeragerende dieren aanwezig waren.

Om 22.30 is een Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) op enige afstand van het onderzoeksgebied gehoord. Deze soort is in dit eerste bezoek niet binnen de grenzen van het onderzoeksgebied geweest.

Tweede bezoek (11 juni 2010)

Om 22.20 (21 minuten na zonsondergang) is een evenals in het eerste bezoek een Gewone dwergvleermuis ten noorden van het onderzoeksgebied gehoord. Eén minuut later is er een individu foeragerend vanuit het noorden, over de voortuin, richting het westen gevlogen. Tot

¹ GaN, NGB en Zoogdierverseniging, 2010. Vleermuisprotocol versie 5 maart 2010, Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierverseniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht.

circa 22.45 uur foerageerde dit dier, met geruime tussenpozen, boven het onderzoeksgebied. Eénmaal is een werfroep van een Gewone dwergvleermuis boven het verharde deel in de zuidoosthoek gehoord. Mannetjes produceren dergelijke geluiden om in de omgeving vrouwtjes mee te lokken. Gezien de korte aanwezigheid van dit wervende mannetje zal zijn verblijfplaats zich niet binenn het onderzoeksgebied bevinden, maar wel in de nabijheid hiervan. Er zijn tijdens dit bezoek binnen het onderzoeksgebied alleen Gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Later op de avond is aan de noordzijde, buiten het onderzoeksgebied langs de Nuisveen, een enkele Laatvlieger gehoord.

Derde bezoek (14 juli 2010)

Om 22.11 uur (18 minuten na zonsondergang) is de eerste Gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze is wederom vanuit noordelijk richting het onderzoeksgebied binnen gevlogen. Tussen 22.20 en 22.30 uur zijn 1 á 2 Gewone dwergvleermuizen met enige regelmaat vlak voor het gat aan de voorzijde van het woonhuis (zie figuur 3) langs gevlogen en hebben daarbij werfroepen voortgebracht. De Gewone dwergvleermuizen zijn gedurende het hele bezoek, met steeds langere tussenpozen, binnen het onderzoeksgebied foeragerend aanwezig geweest. In het vierde bezoek is gericht gekeken of er vanuit dit gat uitvliegende dieren komen. Gezien de aanvliegrichting van de waargenomen dieren, zal het gat geen toegang tot een verblijfplaats vormen. Daarbij zal het woonhuis behouden blijven in de plannen. Om 22.19 uur is op ruime afstand van het onderzoeksgebied de eerste Laatvlieger gehoord.

Figuur 3. Gat aan voorzijde woonhuis (veel vogelpoep).

Enkele minuten later is er één vanuit noordelijke richting het onderzoeksgebied in gevlogen. Deze heeft een paar maal hoog boven onderzoeksgebied gefoerageerd, m.n. boven het woonhuis.

Vierde bezoek (1 september 2010)

Aangezien in het derde bezoek 1 á 2 Gewone dwergvleermuizen werfroepen voor het gat in het woonhuis, is in dit bezoek gericht gekeken of er dieren uit dit gat vlogen. Er zijn geen uitvliegende dieren waargenomen.

Het eerste dier was een Laatvlieger, die om 20.50 uur (27 minuten na zonsondergang) het onderzoeksgebied binnenvloog. De eerste Gewone dwergvleermuis is 20.52 uur waargenomen. Beide soorten kwamen wederom uit noordelijke richting. Er waren 2 á 3 Laatvliegers en 1 á 2 Gewone dwergvleermuizen gedurende het gehele bezoek foeragerend aanwezig.

Er zijn tijdens alle 4 bezoeken geen uitvliegende dieren vanuit de bomen waargenomen. Ook zijn er binnen het plangebied en in de ruime omgeving geen (typische) boombewonende soorten gehoord. Er zijn geen (vaste) vliegroutes vastgesteld. De Gewone dwergvleermuizen en Laatvliegers kwamen allen uit noordelijkere richting het onderzoeksgebied binnen vliegen. Er werd vooral boven de voortuin en het opgaand groen aan de noordzijde gejaagd.

Vormgeving:

Joop Striker, Assen